

הוספות

רש"י

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן מה.

עין משפט
נר מצוה

כב א מ"י פ"ג מ"ב
מדרש הלכה טו סג
לפ"ז רמב"ט ט"ז ח"ט
סימן רעג ס"א פ"ד

הגרות הב"ח
(א) רש"י ד"ה וזכרתי
ואם הדר"א עם ד"ה ט"ז
ויאמר קמ"י כ"ג
והיה זה נחמק:

גליון הש"ס
גם"ו ו"י יהושע ב"ר אבהו.
פ"ז סג"ד ד"ה י"ז
מדר"ה דמפקד. פסחים
דף ד ע"ב תורה
דמדר"ה:

ואיבעית אימא. כי פליג ר' יוסי עליהו דרבנן דאמרי לא הו
הפקר (א): כגון דלא אפקריה אלא באפי טרי. וזוהי הכי קמ"י ר'
יוסי במתניתין דאסור דלא הו הפקר כל זמן דלא אהא ליד וזכה אכל
היכא דאפקריה באפי צי תלתא הו הפקר ואע"ג דלא אהא ליד
וזכה וזי קמ"י פטור מן המעשר
דאפקריה באפי צי תלתא: ור'
יהושע בן לוי אמר דבר תורה אפי'
כחד הו הפקר. דלע"ג דלא הגיע
לרשות וזכה הו הפקר לאלתר:
ומה טעם אמרו כו' ושינס מעידין.
דאי ליכא אלא מרי כי וזי חד מאן
מעיד עליה דהלה הפקירו ולעולם
לאלתר הו הפקר והיינו כרבנן דרבי
יהושע בן לוי סבירא ליה כרבנן:
הדרן עלך אין בין המודר

איבעית אימא הא דאפקריה באנפי תרין והא
דאפקריה באפי תלתא דאמר ר' יוחנן משום
רבי שמעון בן יהוודק כל המפקיר בפני
שלושה הו הפקר בפני שנים לא הו הפקר
"ור' יהושע בן לוי אמר דבר תורה אפילו
באחד הו הפקר ומה טעם אמרו בשלושה
כדי שיהא אחד וזכה ושנים מעידין:
הדרן עלך אין בין המודר

מדרויהו הילכך כי היכי דנמתנה לא נפיק מרשותיה עד דלמי לרשות מקבל ה"ג נהפקר כי האי דהפקר זה למתנה דמי. וממני
דהמפקיר את שדהו ככי האי הפקר מתוקמה ומשום הכי קמ"י דעד שלא וזה צ"ל הוא צ"ל אחר יכול לחזור בו אכל הך ממתינה
דהמפקיר את כרמו מתוקמה דאפקריה באפי תלתא ולא היכא דליכא תלתא אושא מילתא ודעתא דכו"ל עולמא אפקריה ולא דמי כלל
דאמר ר' יוחנן כל המפקיר בפני שלשה הו הפקר. משום דלדעתא דכו"ל עולמא אפקריה: בפני שנים לא הו הפקר. דכיון דליכא
קלא אדעתא דידהו בלמוד אפקריה דמי למתנה. כן נראה לי פירושא דשמעתא כולה ויש כמה שכתבתי קתה דברים שלמדתי מדברי
הראשונים וזכרונם לברכה: והך סוגיא כולה למאי דסקלא דעמיה דמיקרא דטעמא דרבי יוסי משום דקסבר הפקר כמתנה אחיא
ור' יוחנן דאמר הכי לעיל [מג]. הא איתומב וכיון שכן למסקנא דלעיל אדחיא לה כל הך סוגיא ונקטינן לפירושא לברייתא דהמפקיר את שדהו
אוקמתא דעולא דכולה רבנן הו הפקר וזכה עליהו דרבנן דבינא דהפקר כלל והיינו טעמא דכ"סא דקמ"י
דעד שלא וזה צ"ל הו הפקר וזכה צ"ל הו הפקר וזכה לא שכיח לא נפיק מרשות מפקיר עד דלמי לרשות וזכה
וכולה דכפרישית לעיל: ולענין הלכה בפלוגמיהו דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי נקטינן כר' יהושע בן לוי דאמר דבר תורה אפי' בלמוד
הו הפקר ומה טעם אמרו בשלשה כדי שיהא אחד וזכה ושנים מעידים הילכך מדברי סופרים אינו הפקר עד שיפקיר בפני שלשה
וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות נדרים (הלכה טז):

הדרן עלך אין בין המודר

הדרן עלך אין בין המודר

ואיבעית אימא. כי פליג ר' יוסי עליהו דרבנן דאמרי לא הו
הפקר (א): כגון דלא אפקריה אלא באפי טרי. וזוהי הכי קמ"י ר'
יוסי במתניתין דאסור דלא הו הפקר כל זמן דלא אהא ליד וזכה אכל
היכא דאפקריה באפי צי תלתא הו הפקר ואע"ג דלא אהא ליד
וזכה וזי קמ"י פטור מן המעשר
דאפקריה באפי צי תלתא: ור'
יהושע בן לוי אמר דבר תורה אפי'
כחד הו הפקר. דלע"ג דלא הגיע
לרשות וזכה הו הפקר לאלתר:
ומה טעם אמרו כו' ושינס מעידין.
דאי ליכא אלא מרי כי וזי חד מאן
מעיד עליה דהלה הפקירו ולעולם
לאלתר הו הפקר והיינו כרבנן דרבי
יהושע בן לוי סבירא ליה כרבנן:
הדרן עלך אין בין המודר

מדרויהו הילכך כי היכי דנמתנה לא נפיק מרשותיה עד דלמי לרשות מקבל ה"ג נהפקר כי האי דהפקר זה למתנה דמי. וממני
דהמפקיר את שדהו ככי האי הפקר מתוקמה ומשום הכי קמ"י דעד שלא וזה צ"ל הוא צ"ל אחר יכול לחזור בו אכל הך ממתינה
דהמפקיר את כרמו מתוקמה דאפקריה באפי תלתא ולא היכא דליכא תלתא אושא מילתא ודעתא דכו"ל עולמא אפקריה ולא דמי כלל
דאמר ר' יוחנן כל המפקיר בפני שלשה הו הפקר. משום דלדעתא דכו"ל עולמא אפקריה: בפני שנים לא הו הפקר. דכיון דליכא
קלא אדעתא דידהו בלמוד אפקריה דמי למתנה. כן נראה לי פירושא דשמעתא כולה ויש כמה שכתבתי קתה דברים שלמדתי מדברי
הראשונים וזכרונם לברכה: והך סוגיא כולה למאי דסקלא דעמיה דמיקרא דטעמא דרבי יוסי משום דקסבר הפקר כמתנה אחיא
ור' יוחנן דאמר הכי לעיל [מג]. הא איתומב וכיון שכן למסקנא דלעיל אדחיא לה כל הך סוגיא ונקטינן לפירושא לברייתא דהמפקיר את שדהו
אוקמתא דעולא דכולה רבנן הו הפקר וזכה עליהו דרבנן דבינא דהפקר כלל והיינו טעמא דכ"סא דקמ"י
דעד שלא וזה צ"ל הו הפקר וזכה צ"ל הו הפקר וזכה לא שכיח לא נפיק מרשות מפקיר עד דלמי לרשות וזכה
וכולה דכפרישית לעיל: ולענין הלכה בפלוגמיהו דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי נקטינן כר' יהושע בן לוי דאמר דבר תורה אפי' בלמוד
הו הפקר ומה טעם אמרו בשלשה כדי שיהא אחד וזכה ושנים מעידים הילכך מדברי סופרים אינו הפקר עד שיפקיר בפני שלשה
וכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות נדרים (הלכה טז):

פירוש הרא"ש
הך חששא נופא בשלמא אי מוקמת רישא רבנן נפיק דנעטין שלשה ימים כדי שיתפרסם ההפקר כפרישית לעיל אלא
כיון דמוקמת לה כרבי יוסי ואחר שלשה ימים עקריה רבנן להפסד גזירת מתנת בית חורין ואוקמהו אדאורייתא משום
דלא משתבח מורת הפקר ואמי לאפרישו מן החיוב על הפטור אפילו מיום ראשון נמי הוא לן למיחש להכי כי עוקר
וזיית הפקר הוא תוך שלשה דלא שכיח שיעמוד ג' ימים בלא וזכה ויהי לרף לתקן נדרה המלוי וסבירא: אמר רבה
בפני הרבאון ב'. פ"י מה שכתב שלשה ימים לא הו הפקר ולא משום גזרת מתנת בית חורין דאי הויה טעמא
משום גזירה היי מקשינן אותה גזירה משום חשש שלא משתבח מורת הפקר כמו שאנו מקשינן אותו לאחר ג' אלא
במקור ג' ימים לא הו הפקר מדאורייתא מפני הרמאין שלא נחפר הדבר אלא להכחיש דיעקר הפקר ילפינן משביעית
כדדרש בירושלמי והשביעית משמענה מה תלמוד לומר ונעשתה י' לך נעשה אחרת שהיא כו' ואילו ו' הו הפקר מה ו'
לענין ולפשיטתא ח"פ ו' כי ובשביעית דלית בה רמאות וליכא למיחש למתאם כגון בתוך שלשה לא הו הפקר
אלא מדאורייתא לא הו הפקר כיון מילתיה דרבה היא וכוון דמדאורייתא חייב בתעשר משום שלא משתבח מורת הפקר
לא משקעין ליה ורבי יוסי אובר במתני' תוך ג' מן המורה ולאחר ג' משום גזרת מתנת בית חורין: ורישא אחי
א"עשור מן הרוב ע"ה המבור' ב'. כי מוקמת לה כרבנן ותוך ג' חייב לעשר מדרבנן שלא נתפרסם ההפקר כפרישית
לעיל וזי מוקמת לה כרבי יוסי ועד שלא וזה צ"ל אחר חייב לעשר משום גזירת מתנת בית חורין נחיש דילמא אחי
לעשור כו': דאמר ר"ה ב' בעשרת עשר ביניה וביה. ויותר חשו חכמים לרבנן משום שלא נתפרסם ההפקר ואחו
למחר קא אכל עבל ור' יוסי משום גזירת מתנת בית חורין ממה שחשו דילמא אחי לאפרישו מן החיוב על הפטור:
בש"מ א"ע"א. רבנן קמ"י ולפטור מן המעשר מדאורייתא לאלתר אלא לרי"ל דל"י יוסי לא הו הפקר מן המורה
תוך ג' ימים אלא פטור מן המעשר: איבעית אימא דא דאפקריה באפי' תרי ב'. טעמא דר' יוסי דלא הו הפקר
תוך שלשה משום דליכא למיחש למתאם וכוון דאפקריה באפי' תלתא והדבר מפורסם לכל ליכא למיחש למתאם והי
כמו הפקר לאחר ג' הלכך לאלתר הו הפקר: המפקד בפני ג' א"א הו הפקר. לאלתר: דבר תורה אפילו באחד
הו הפקר. לאלתר כרבנן: ובהי שנס אפרי' ב' ב' שיהא אחד וזכה ושנים מעידין. ומתוך זה ידע בעל הבית
להפקיר כדי להפקיע ממעשר וק"ל כלל מקום הילמא כדכ"ל לגביה דר' יוחנן הלכך הו הפקר מן המורה אפילו
בלמוד והיי"ג אפילו בעי לנן עמא הלכך בשבט יכול להפקיר כלו שלא יעבור על שביעית כלו וכן בהמה אם השאילה
לעובד כוכבים ולא החזירה לו קודם השבת אפילו בעי לנן עמא:

הדרן עלך אין בין המודר

